

8. Пономарев Я. А. Психология творчества и педагогика. – М.: Педагогика, 1976. – 280 с.
9. Семашко А.Н. Социально-эстетические проблемы развития художественных потребностей. Киев – Одесса: Главное изд-во объединения «Вища школа», 1985.– 175 с.
10. Торкатюк В. О. Основні напрями удосконалення дизайн-освіти // Художня освіта в Україні. Сучасний стан, проблеми розвитку: Матеріали наук.-практ. конф. – К., 1998. – .

УДК 37.011.31:371.14

Н.О. Матвєєва

РОЗВИТОК ОБДАРОВАНОСТІ ДІТЕЙ МОЛОДШОГО ШКІЛЬНОГО ВІКУ

Аннотация

В статье автор раскрывает характерные особенности одаренности, акцентирует внимание на возрастных особенностях младших школьников, предлагает пути выявления способностей. Особенная роль назначена родителям одаренных детей и учителям, которые должны сотрудничать в данном направлении.

Ключевые слова: сотрудничество, одаренность, способности, талант, креативное мышление.

Постановка проблеми. Майбутнє України залежить від багатьох чинників. Одним із них є її інтелектуальна могутність, творчий потенціал молоді, її бажання засвоювати нові знання, створювати технологічні новації, творчо мислити і виробляти конструктивні рішення. Тому обдарована, інтелектуальна та небайдужа до долі своєї країни молода людина перебуває сьогодні в епіцентрі суспільної свідомості й оточена особливою увагою. Сучасна школа, зокрема, покликана розбудити, виявити творчі сили дитини для того, щоб спонукати її надалі до творчої діяльності. На це націлюють, власне, й основні державні документи про освіту. Так, Національною доктриною розвитку освіти в Україні у XXI ст. передбачено створення належних умов для гармонійного розвитку кожної особистості, її творчої реалізації: "В Україні повинні забезпечуватись прискорений, випереджальний інноваційний розвиток освіти, а також самореалізація особистості протягом життя".

Як виховати людину-стратега, проектувальника нового життя, суб'єкта творчості? Без сумніву, таке завдання вимагає відмови від стереотипів, застарілих цінностей і підходів, пошуку нових ідей. Одним із провідних

орієнтирів сучасної української освіти і виховання є врахування здібностей молодших школярів, педагогічний вплив на їх особистісні якості, що, своєю чергою, уможливить створення належних умов для формування гармонійно розвиненої особистості, здатної творчо мислити, приймати неординарні рішення, уміло використовувати вміння та власний досвід на практиці [1, с. 19].

Мета нашої статті – виокремити основні характеристики обдарованості, окреслити шляхи їх вияву у дітей молодшого шкільного віку, проаналізувати вимоги до сучасного учителя та батьків, які мають справу з обдарованою молоддю.

Проблема розвитку обдарованої молоді стала домінантною. **Аналіз актуалізованих джерел** з порушеної проблеми засвідчує, що у науковій літературі останніх років досить поширеним є поняття "обдарованість". Ще на межі ХІХ – ХХ ст. спостерігаємо перші спроби створення теорії творчості, автором яких був С.Грузенберг. Згодом, слідом за роботами, присвяченими дослідженням творчості у галузі мистецтва, літератури з'явилися праці, автори яких робили перші спроби систематизувати та усвідомити процеси науково-технічної творчості як прояву певної обдарованості особистості (М.Блох, П.Енгельмейер, П.Якобсон). Проблема виявлення та навчання обдарованих дітей хвилювала передових вчителів Росії (Л.Толстой, Л.Каптерев, Е.Звягінцев), що намагалися виявити таланти в народному середовищі, наполягали на потребі допомагати обдарованим дітям, клопоталися про введення загальної початкової освіти та мінімальних стипендій для продовження освіти. Існували різні погляди щодо навчання обдарованих дітей: було висунуто ідею прискороного навчання, створювалися спеціальні школи тощо. Нині постало завдання створити таку школу нового типу, яка б забезпечувала реальну індивідуалізацію без ізоляції обдарованих дітей від соціального середовища, вивчення всіх особливих властивостей кожного окремого вихованця та пристосування прийомів виховання та впливу соціального середовища на кожну особистість. А тому дослідження прояву обдарованості і сьогодні залишаються актуальними. Так, педагогічні аспекти самореалізації як активної пізнавальної та творчої

діяльності у нових умовах освітнього процесу нині розробляють І.Бех, І.Волощук, І.Зязюн, О.Киричук, В.Кузь, М.Левківський, В.Оржеховська, О.Сухомлинська. Звідси й окреслюються основні завдання сучасної школи – уміле використання педагогами, батьками правильних форм і методів роботи з дітьми, що не тільки дозволятиме розвивати творчі здібності учнів, а й відкриватиме нові таланти та обдарування.

На сучасному етапі проведено спеціальні дослідження, пов'язані з виявом закономірностей формування окремих сторін творчої індивідуальності: музичних, літературних, математичних, художніх та ін. здібностей. Водночас зауважимо, що одним із напрямів педагогічних досліджень процесу становлення особистості молодшого школяра є вивчення шляхів виявлення та розвитку обдарованості дитини. Як відомо, "діти живуть щохвилини, щогодини, щодня, живуть невинно і безупинно" (Ш.Амонашвілі). То ж сучасна школа і педагог зокрема повинні створити таку атмосферу, яка може надихати учня та його впевненість у власних силах, заохочувати його інтереси, розвивати здібності та творчий потенціал. Доречно у цьому сенсі пригадати слова Я.Корчака: "Немає дітей. Є люди, але з іншим масштабом понять, іншими джерелами досвіду іншою грою почуттів". Так, за даними фахівців у галузі проблем навчання обдарованих дітей (США), у шкільному віці налічується всього 3 – 5% обдарованих дітей, які, на жаль, не завжди мають належну підтримку з боку дорослих. Переважну більшість часу наша школа орієнтувалася на дитину із середніми здібностями, що, зазвичай, залишало осторонь проблеми розвитку та виявлення обдарованості. На наше переконання, виявлення здібностей обдарованих дітей приносить користь не лише їм, а й оточуючим, школі, країні, суспільству. Своєчасне виявлення здібностей дитини дозволяє розвинути юні обдарування, яким надалі прийдеться жити в нашій державі, творити і збагачувати її.

Виявлення особливих задатків властиве дитині з раннього віку. Вже усталила думка про те, що реалізація творчих здібностей дитини робить більш змістовним та різноплановим її життя, збагачує її однолітків та колектив, в

якому вона перебуває, впливає загалом на навчально-виховний процес освітнього закладу. Власне, наявність постійного і усвідомленого прагнення дитини до самовиявлення та самореалізації є основою подальшого її успіху, адаптації до змінних умов праці і вимог життя, створення свого індивідуального стилю діяльності, бажання самовдосконалення.

Індивідуальність дитини молодшого шкільного віку проявляється у її особливій спрямованості інтересів, активному відношенні до людей, навколишнього світу. Відтак, вона реалізується школярем не стільки в створенні об'єктивного нового, скільки суб'єктивно-нового, при фантазуванні, уяві, усвідомленні причинних зв'язків і залежностей різноманітних явищ тощо. Крім того, обдарованість може виявлятися на різних рівнях: від перенесення старих знань, умінь та навичок в нову ситуацію до здібності знаходити свої варіанти вирішення проблеми, створення нового продукту власної діяльності. Власне здібності молодших школярів можуть проявлятися постійно чи епізодично, а рівень їх прояву коливатиметься в пізнавальній і предметній, організаторській чи художній, комунікативній чи спортивній сферах життєдіяльності. Визначальну роль у процесі прояву обдарованості відводимо рівню усвідомлення дитиною власної особистості, умінню правильно розуміти і оцінювати свої здібності і уподобання. Важливо зазначити, що не кожний вияв активності дитини пов'язаний з її творчістю чи обдарованістю: іноді учні, пасивні у колективі, володіють цінними індивідуальними здібностями та творчим ставленням до життя. З огляду на це варто зауважити, що робота з обдарованими дітьми повинна поєднувати у собі тісну співпрацю педагогів, батьків та практичних психологів школи у таких напрямках:

1. Контроль за нервово-фізичним навантаженням дитини, що створюється з боку дорослих.

2. Консультативна і просвітницька робота з дорослими (відстоювання інтересів дитини; попередження перевантажень та "експлуатації" здібностей дитини; цілісний розвиток дитини; вироблення стилю ефективного спілкування з обдарованою дитиною, адекватної оцінки її вчинків, розуміння її поведінкових

проявів).

3. Методична допомога педагогам у роботі з обдарованими дітьми (виявлення найбільш сильних сторін пізнавальної діяльності дитини, її інтересів).

4. Психотерапевтична робота, спрямована на вирішення особистісних проблем педагога (підвищення професійної впевненості, прийняття факту обдарованості дитини як творчої професійної задачі).

Особливості роботи практичного психолога із обдарованими дітьми полягають у: 1) формуванні навичок продуктивної навчальної діяльності, режимних моментів життя; 2) проведенні спеціальної психологічної роботи з дитиною, що має різного роду психологічні труднощі (психокорекція); 3) соціально-психологічне навчання дитини спрямоване на розширення діапазону її поведінкових реакцій, корекцію усталених форм поведінки.

Як відомо, у молодшому шкільному віці відбувається активне анатомо-фізіологічне дозрівання організму дитини. Так, до шести – семи років збільшується рухливість нервових процесів, а також врівноваженість процесів збудження і гальмування. З іншого боку, до семи років завершується морфологічне дозрівання лобного відділу великих півкуль, що створює сприятливі умови для здійснення довільної поведінки, планування і виконання певної програми дій. Таким чином, очевидним є той факт, що у дітей молодшого шкільного віку (7-10 років) основні властивості нервової системи за своїми характеристиками наближаються до властивостей нервової системи дорослої людини, натомість ще не будучи стійкими. Водночас даному віковому періоду властива підвищена фізична витривалість, що пояснюється істотними змінами в органах і тканинах тіла.

Ураховуючи той факт, що дитина вступає у нове життя, залишаючи позаду дошкільня, учителі повинні акцентувати увагу на кризу семи років (кризу саморегуляції) – перехідний період у житті дитини. Основними симптомами кризи саморегуляції є: манірність поведінки; симптом "гіркої цукерки" (приховування поганого настрою); переживання та хвилювання; невміння

керувати власними почуттями; замикання у собі, некерованість; зміна самосвідомості у зв'язку з розумінням власного місця у світі суспільних відносин та ін. Іншими словами, очевидним є народження соціального "Я" дитини [2]. А тому, вважаємо, що педагогам необхідно бути надзвичайно уважними у процесі спостереження за дітьми щодо виявлення їх обдарованості. На жаль, стосовно обдарованих дітей термін "обдарований" використовується надто обережно. Здебільшого вживається поняття "здібний". Здібність – індивідуально-психологічні особливості людини, які сприяють успішному виконанню нею тієї чи іншої діяльності і не зводяться до знань, умінь чи навичок, які вона має. На сьогодні розрізняють декілька підходів до розуміння поняття "обдарованості", а саме: 1) обдарована людина – це з біологічної точки зору відхилення від усередненої норми (К.Юнг); 2) обдарованість визначається трьома взаємозалежними поняттями: випереджальним розвитком пізнання, психологічним розвитком і фізичними даними (К.Текекс); 3) до обдарованості слід ставитись як до взаємозв'язку значного інтелекту (вищого за середній), інтенсивних творчих чи фізичних здібностей та емоційно-вольової спрямованості [5]. Отож з огляду на це, учителю слід звернути увагу на:

- вид діяльності, найбільш цікавий молодшому школяру;
- особливості поведінки до початку роботи (підвищений інтерес, захоплення, радість) і під час її проведення;
- стабільність, інтенсивність певної діяльності;
- прагнення до самостійності у вирішенні проблемних ситуацій, у долатті труднощів і невдач;
- підвищена наполегливість у досягненні результату;
- неординарність думок, тверджень, шляхів розв'язання завдань;
- швидке оволодіння новими прийомами роботи;
- прагнення використовувати різноманітні матеріали, дізнаватися про нове, робити по-своєму;
- повернення до розпочатої діяльності після перерви тощо.

Учитель повинен постійно пам'ятати, що молодші школярі – діти, які на

даному етапі змінили соціальну особистісну позицію. Учні початкової школи вкрай емоційні; самооцінка їх конкретна, ситуативна; рівень бажань визначається передовсім внаслідок досягнутих успіхів і невдач у попередній діяльності [3, с. 65]. Уява у цьому віці надзвичайно бурхлива, яскрава, здебільшого некерована і поступово формується у творчу уяву. За такого підходу стає зрозумілою роль учителя, без педагогічної допомоги якого процес розвитку творчої індивідуальності буде складним і неефективним. Це покладає на педагога й певну відповідальність щодо виявлення обдарованості дітей. Завдяки особливостям поведінки, умінню абстрагувати, ставити цікаві запитання, робити висновки, обдаровані діти привертають до себе увагу. Сьогодні виокремлюють такі характерні особливості обдарованих дітей: добра пам'ять, розвинуте абстрактне мислення; підвищена активність, постійна зайнятість справою; завищені вимоги до себе, болісне сприймання суспільної несправедливості; наполегливість у досягненні результату; творчий пошук; прагнення навчатись та досягати успіхів у навчанні, отримання задоволення від навчання; висока працездатність у самоосвітній роботі (як наслідок наявності численних умінь: класифікувати, категоризувати, встановлювати причинно-наслідкові зв'язки, планувати і прогнозувати, робити висновки та ін.); уміння фантазувати, критично оцінювати навколишню дійсність і прагнення зрозуміти суть речей та явищ; зацікавленість до всього невідомого; прагнення дослідити; отримання задоволення від виконання складних й довготривалих завдань; уміння швидко виокремлювати основне, самостійний пошук та використання додаткових інформаційних джерел; уміння здійснювати логічні операції краще за ровесників; постановка завдань, які потребують тривалого часу для вирішення; притаманне почуття гумору, життєрадісність; перебільшене почуття страху, емоційна залежність та незбалансованість порівняно з однолітками тощо [4, с. 19].

Саме за вчасного виявлення та розпізнавання обдарувань учнів уможливується їх подальший розвиток, формування талантів. Як відомо, фраза "талант себе виявить" давно вже не відповідає дійсності. Спостереження

засвідчують про те, що в ранньому віці діти часто приховують свої здібності за умови, якщо дорослі їх не оцінюють належним чином. М.Лейтес виокремлює такі категорії обдарованих дітей:

1. Учні з ранньою розумовою реалізацією (проявляється у тяжінні до окремого навчального предмета).
2. Учні з прискореним розумовим розвитком (високий інтелект, особливо яскраво виражений у молодших класах).
3. Учні з окремими ознаками нестандартних здібностей (вирізняються особливими якостями окремих психологічних процесів: пам'яті, уваги, здатності до спостереження та ін).

Окрім того, розрізняють наступні царини обдарованості дітей:

- а) інтелектуальна царина (добра пам'ять, жваве мислення, допитливість, цікавий виклад думок, здібності практичного застосування знань);
- б) академічних досягнень (успіхи з навчальних предметів);
- в) креативність (допитливість, незалежність, оригінальність мислення);
- г) спілкування (комунікабельність, лідерство в спільній діяльності з ровесниками, ініціативність, відповідальність);
- д) художньої діяльності (інтерес до візуальної інформації, захоплення художніми заняттями, музикою);
- е) рухова (точна моторика, чітка зорово-моторна координація, широкий діапазон рухів, рухові навички та ін.).

Водночас зауважимо, що багато психологів використовують психодіагностичні методи, які дають змогу оцінити соціальний розвиток дитини та її творчі здібності, інтелект (тести Торренса ШТУР, тести інтелекту Векслера, Г.Айзенка). Утім, часто показники тестів на вивчення інтелекту не можуть цілком виявити творчу обдарованість дитини. Їх слід доповнювати відомостями батьків, вчителів, даними спостережень за дитиною. Крім того, слід ураховувати той факт, що виявлення обдарованості – це тривалий процес. Це вимагає неабиякої уваги від батьків, творчості від учителів, взаєморозуміння від ровесників. Дитина – дзеркало життя своїх батьків. Як у краплині води

відбивається сонце, так у дітях віддзеркалюється організація життя сім'ї, працьовитість, духовне багатство й моральна чистота матері та батька. А тому батькам необхідно створити належні умови вдома задля того, щоб виявити здібності своєї дитини, а саме:

- 1) створити затишну і безпечну психологічну базу для пошуків дитини;
- 2) підтримувати її схильність до творчості, виявляти співчуття до невдач, уникати несхвальних оцінок;
- 3) бути терпимими до дивних ідей дитини, поважати її допитливість;
- 4) створити свободу простору задля занять своїми справами, уникати надлишку опіки;
- 5) допомагати дитині у будівництві її системи цінностей, поважати її ідеї;
- 6) сприяти задоволенню основних людських потреб (любові, безпеки, поваги до себе);
- 7) підтримувати словесно, ставитись з теплом;
- 8) підтримувати необхідну дитині атмосферу творчості;
- 9) допомагати уникнути суспільного несхвалення тощо [6, с. 89].

Усі батьки мріють, щоб їх дитина мала неординарний інтелект, була у чомусь талановитою, мала здібності високого рівня, тобто була обдарованою. Саме така установка диктує батькам пошуки спеціалізованих нового типу установ, навчальних закладів, позашкільних закладів, де, на їхню думку, можуть розкритися високі здібності та талант дитини. Але, передовсім батькам варто навчитися розрізняти обдарованість та яскраву обдарованість власної дитини. Вдамося до їх аналізу. Обдарована дитина має стабільні інтереси, стійку допитливість; любить ставити і розв'язувати складні питання; часто не погоджується із думкою батьків чи старших. Обдарована дитина наполегливо відстоює власну точку зору, доводить до кінця розпочату справу. Вона особливо схильна до певного виду занять, діяльності і наполегливо йде до досягнення високих результатів. Така дитина надзвичайно комунікабельна і має багато друзів серед однолітків. Буває часто егоїстичною.

Відтак яскрава обдарованість – обдарованість дитини в багатьох сферах

знань, у мистецтві, музиці, літературній творчості тощо. Така дитина має одного-двох друзів (як правило старших за віком), часто сама здається "не за віком" дорослою" у власних судженнях та прийнятті самостійного рішення. У дискусійних питаннях дитина, якій властива яскрава обдарованість, спирається тільки на власну думку, не беручи до уваги загальноприйняті істини; власне рішення висловлює чітко (їй притаманний багатий мовленнєвий запас) і впевнено, заздалегідь знаючи власне покликання і ціленаправлено слідуючи йому.

Проте, на жаль, як засвідчує практика, не завжди батьки діють правильно: з одного боку вони пишаються ними і спонукають до все нових досягнень, а з іншого – не приховують незадоволення дитиною, вбачаючи у ній супротивника. Найбільш типовими помилками батьків обдарованих дітей є: переобтяження дитини заняттями (хореографії, музики) за рахунок ігрової діяльності; завищені вимоги до дитини, аніж вона здатна реалізувати; висунення не завжди достовірних гіпотез; відведення дитині привілейованого становища у родині; невиправдане залучення дитини до вирішення "дорослих" проблем, нанесення шкоди її емоційному розвитку; невміння знаходити правильний підхід до дитини (відсутність взаєморозуміння, нещирість) тощо.

Отже, у котре можемо стверджувати, чим раніше пробуджуються здібності дитини, тим вищого рівня розвитку вони досягають. Позитивні результати у вирішенні означеної проблеми можуть бути досягнуті лише тоді, коли буде створено умови для реалізації творчого потенціалу дитини. А тому учитель повинен дбати про постійне задоволення потреб обдарованих дітей; розвивати їх здібності та забезпечувати можливість широкого вияву елементів творчості; залучати обдарованих дітей до надання допомоги іншим; запобігати розвитку переоцінки власних можливостей, пасивності чи ліні у результаті недовантаження тощо. Робота з обдарованими молодшими школярами потребує належної змістової наповненості занять, зорієнтованості на новизну інформації та види пошукової розвиваючої, творчої діяльності. Методи навчання у школі мають відповідати своїм основним завданням – наданню допомоги

обдарованим учням в отриманні знань; інтелектуального та соціального розвитку дитини, задоволенню її потреб, запитів та інтересів.

У процесі навчання та виховання педагог повинен спрямовувати творчі методи на:

- індивідуалізацію навчальної програми залежно від особливостей учня;
- визнання невикористаних можливостей; створення умов для втілення творчої ідеї;
- повагу до бажання дитини працювати самостійно; уникання тиску на дитину; терпимість, уміння переконувати та пропагувати;
- здібність до самоаналізу;
- надання свободи вибору дитині; схвалення результатів її діяльності;
- демонстрацію ентузіазму; надання допомоги дітям з властивим їм нестандартним мисленням;
- організацію спілкування обдарованих дітей з іншими;
- тісну співпрацю з батьками обдарованих дітей та ін.

Учитель, що працює з обдарованими дітьми, повинен бути чуйним, уважним, емоційно врівноваженим; йому повинні бути властиві високий рівень інтелектуального розвитку та ґрунтовна фахова підготовка. Саме такий педагог здатен виховати нове покоління особистостей – творчих, талановитих і геніальних.

Ми розглядаємо талант як систему якостей, особливостей, що дає змогу особистості досягти видатних успіхів у оригінальному здійсненні творчої діяльності. Геніальність – найвищий рівень творчих виявів особистості, який втілюється у творчості, що має історичне значення для життя людей та сприяє прогресивному розвитку всього суспільства. Для геніїв характерні творча продуктивність, оволодіння культурною спадщиною минулого і водночас рішуче подолання старих норм. Для того, щоб виховати нове покоління геніїв, слід багато й плідно працювати кожному, бо "розвиток особистості відбувається тоді, коли створено необмежені можливості діями..." [7, с. 126].

Висновки. Виходячи із вищезазначеного *вважаємо*: проблема розвитку

здібностей - одна із актуальних проблем у вихованні. Вона хвилює батьків, учителів, науковців і, звичайно, самих дітей. Як засвідчують наші спостереження, система шкільного навчання часто не виявляє обдарованість дітей. Це ж спостерігаємо і у сімейному, родинному вихованні молодших школярів. Творча індивідуальність дитини проявляється у її особливій спрямованості інтересів, активному відношенні до людей, нестандартному мисленні, наполегливості у досягненні поставленої мети. Обдаровані діти, на жаль, не завжди знаходять підтримку з боку ровесників та дорослих. А тому задля ефективного виявлення обдарованості дітей молодшого шкільного віку слід розпочинати вияв і розвиток їх здібностей з ранніх років. У цьому сенсі доречно тісно переплітати співпрацю батьків, родини та продовжувати її у школі. Софія Русова наголошувала: "Діяльна школа - школа життєва; вона не тільки задовільняє всі потреби самої дитини, вона йде назустріч загальному життю тієї чи іншої місцевості". Обдаровані діти та їх розвиток – мета сучасної освітньої політики. Це гарант щасливого майбутнього нашої держави, її розбудови і процвітання.

Summary

In this article the author reveals the characteristics of capability focuses on the age characteristics of younger pupils, outlines ways of expression abilities. There is a speciale role for parents, who must cooperate in this direction.

Key words: cooperation, capability, abilities, talent, creative thinking

Список використаних джерел

1. Агафонова М.О. Траєкторія розвитку творчої особистості: Засідання методичної комісії вчителів початкових класів / М.О.Агафонова // Розкажіть онуку. – 2011. – № 1. – С. 19 – 20.
2. Эльконин Д.Б. Психология игры / Д.Б.Эльконин. – М.: Педагогика, 1978. – 304 с.
3. Кулагина И.Ю. Возрастная психология (Развитие ребенка от рождения до 17 лет) / И.Ю.Кулагина. – М.: Просвещение, 1997. – 218 с.
4. Настенко Н. Творча обдарованість учнів: характерні особливості / Н.Настенко // Психологічна підтримка творчості учня. – К.: Бібліотека "Шкільного світу", 2003. – С. 18 – 25.
5. Пашнев Б.К. Психодіагностика обдарованості / Б.К.Пашнев. – Х.: Вид. група "Основа": "Тріада". – 2007. – 128 с.

6. Сірокурова Л.В. Особливості виховання і навчання дітей молодшого шкільного віку в сім'ї / Л.В.Сірокурова // Початкове навчання та виховання. – 2010. – № 19 – 21 (239 – 241), липень. – С. 83 – 93.
7. Сухомлинський В.О.Вибрані твори: у 5 т. / В.О.Сухомлинський. – К.: Радянська школа, 1977. – Т.3. – 670 с.

УДК 159 928

М.О. Мельник

ПСИХОДІАГНОСТИКА ІНТЕЛЕКТУАЛЬНОЇ ОБДАРОВАНОСТІ ТА ПРОГНОЗ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ДОСЯГНЕНЬ.

Анотація

Стаття присвячена проблемі пошуку психологічного критерію ідентифікації та стратегічного прогнозу розвитку інтелектуально обдарованої особистості. Аналізуються можливості прогнозу індивідуальних досягнень в сучасних психологічних дослідженнях.

Ключові слова: інтелект, обдарованість, інтелектуальна обдарованість, коефіцієнт інтелекту, психометричний інтелект, методи ідентифікації обдарованості.

Аннотация

Статья посвящена проблеме поиска психологического критерия идентификации и стратегического развития интеллектуально одаренной личности. Анализируются возможности прогноза индивидуальных достижений в современных психологических исследованиях.

Ключевые слова: интеллект, одаренность, интеллектуальная одаренность, коэффициент интеллекта, психометрический интеллект, методы идентификации одаренности.

Актуальність дослідження та постановка проблеми. Пошук та розвиток обдарованих дітей та молоді, створення умов для реалізації їх потенційних можливостей є одним з пріоритетних завдань будь-якого суспільства. Однак, вирішення конкретних практичних питань, пов'язаних з виявленням обдарованості ускладнюється відсутністю на сучасному етапі розвитку науки як єдиної психологічної концепції обдарованості, так і науково обґрунтованої системи психодіагностики та, відповідно, існуванням різноманітних критеріїв, на основі яких та або інша людина ідентифікується як інтелектуально обдарована.

Велику стурбованість фахівців викликає те, що, незважаючи на недоліки, численні критичні зауваження та дискусії, що не вщухають протягом багатьох